

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

SERFİNAZ ÖZTÜRK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2014/18274)

Karar Tarihi: 21/9/2017

R.G. Tarih ve Sayı: 3/11/2017 - 30229

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Recai AKYEL
Raportör Yrd. : Halil İbrahim DURSUN
Başvurucu : Serfinaz ÖZTÜRK
Vekili : Av. Tuncer ÖZYAVUZ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, hükümlü olarak bulunulan ceza infaz kurumunda ası suretiyle intihar edilmesi ve bu intihar olayına ilişkin etkili bir ceza soruşturması yürütülmemesi nedenleriyle yaşama hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 13/11/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.
7. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru dilekçesi ve ekleri ile onaylı suretleri Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gönderilen soruşturma dosyası içeriğinden tespit edilen ilgili olaylar özetle şöyledir:
9. Başvurucu, Ümraniye T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) hükümlü iken 20/3/2014 tarihinde yaşamını yitiren 1981 doğumlu U.Ö.nün annesidir.

A. U.Ö.nün Ceza İnfaz Kurumuna Girişi ve Ölümü

10. Başvurucunun oğlu U.Ö., kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde kabul etme veya bulundurma suçundan (iki ayrı) toplam 10 ay 300 gün kesinleşmiş hapis cezasının infazı için 6/2/2014 tarihinde Ceza İnfaz Kurumuna girmiştir. Başvuru formu ve eklerinden U.Ö.nün Ceza İnfaz Kurumuna girdiği sırada başka bazı suçlardan da yargılandığı anlaşılmaktadır.

11. Ceza İnfaz Kurumuna giren U.Ö., önce geçici 1 No.lu odaya yerleştirilmiş; akabinde ise 7/2/2014 tarihinde A-5 No.lu odaya alınmıştır. U.Ö., Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne sunduğu 5/3/2014 tarihli bir dilekçe ile Ceza İnfaz Kurumunun tekstil atölyesinde çalışma talebinde bulunmuştur. U.Ö., tekstil atölyesinde çalışmasının maddi ve manevi yönlerden kendisini rahatlatacağını ifade etmiştir. Bu talep sonrasında Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü 14/3/2014 tarihinde, U.Ö.nün Ceza İnfaz Kurumu tekstil atölyesinde çalışan hükümlülerin kaldığı A-15 No.lu odaya yerleştirilmesine karar vermiştir. Bu kararda ayrıca U.Ö.nün Ceza İnfaz Kurumu tekstil atölyesinde stajyer olarak çalıştırılacağı da ifade edilmiştir.

12. Ceza İnfaz Kurumu psikoloğu 18/2/2014 tarihinde, U.Ö. ile ilk görüşmeyi gerçekleştirmiş ve bu görüşmeden sonra "Hükümlü-Tutuklu Ön Görüşme Tanıma Takip Formu"nu düzenlemiştir. Psikolog 7/3/2014 tarihinde U.Ö. ile bireysel bir görüşme daha gerçekleştirmiş ve madde bağımlısı olan hükümlünün Ceza İnfaz Kurumu hayatına uyum sağlamakta zorluk çektiği tespitinde bulunmuştur.

13. İstanbul Anadolu 3. Sulh Ceza Mahkemesi, U.Ö.nün yargılandığı bir dava kapsamında Ceza İnfaz Kurumuna müzekkere yazarak U.Ö.nün yargılanmasına sebep olan suçu işlediği dönemde cezai ehliyetini ortadan kaldıracak ya da azaltacak nitelikte bir rahatsızlığının bulunup bulunmadığı hususunun tespit edilmesi amacıyla Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesine (Hastane) götürülerek muayene ettirilmesini istemiştir. U.Ö. bu kapsamda 7/3/2014 tarihinde Hastanenin Sağlık Kurulu Polikliniğine götürülmüştür. Burada yapılan ön muayene sonrasında U.Ö.ye "madde kullanımına bağlı psikotik bozukluk" ön tanısı konmuş; akabinde ise psikometrik test için kendisine 18/3/2014 günü saat 11.00'e randevu verilmiştir. Burada yapılan muayene sonrasında ayrıca "31 yaşında erkek hasta. Madde kötüye kullanımına bağlı psikotik bozukluk tanısı mevcut. Tedavi için değerlendirilmesi rica olunur." notuyla Adli Poliklinikten konsültasyon istenmiştir. Başvuru formu ve eklerinde 7/3/2014 tarihinde U.Ö.nün sağlık durumu ile ilgili olarak başka herhangi bir işlem yapıldığına dair bir kayıt mevcut değildir.

14. Ceza İnfaz Kurumu psikoloğu 17/3/2014 tarihinde U.Ö. ile bir görüşme daha gerçekleştirmiştir. Psikolog, U.Ö.nün madde kullanımına bağlı depresif semptomlar ve intihar eğilimi gösterdiği gerekçesiyle psikiyatri servisinde tedavi görmesi gerektiğini değerlendirerek U.Ö.yü Ceza İnfaz Kurumu Tabipliğine yönlendirmiştir. Ceza İnfaz Kurumu Tabipliği 18/3/2014 tarihinde yapılan muayenesi neticesinde U.Ö.nün Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Polikliniğe sevkini uygun görmüştür.

15. Ceza İnfaz Kurumu Tabipliğinin sevkı üzerine 18/3/2014 tarihinde Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Polikliniğinde muayene edilen U.Ö. hakkında "Depresif epizod. Aktif suisid fikri yok. Pasif suisidal fikirleri var." değerlendirmeleri yapılmıştır. Muayene neticesinde hastaya bazı ilaçlar yazılmış, ayrıca iki hafta sonra hastadan kontrole gelmesi istenmiştir.

16. U.Ö., Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne sunduğu 20/3/2014 tarihli bir dilekçe ile reçetesinde yazılan ilaçların tarafına verilmesi talebinde bulunmuştur. Başvuru formu ve eklerinde söz konusu ilaçların 20/3/2014 tarihinde özel bir eczaneden alındığı anlaşılmaktadır (U.Ö. aynı gün intihar ettiği için bu ilaçlar kendisine teslim edilememiştir.).

17. U.Ö., yargılandığı bir davanın duruşmasına katılmak üzere 20/3/2014 tarihinde Ceza İnfaz Kurmundan çıkarılmış; duruşmaya katıldıktan sonra tekrar Ceza İnfaz Kurumuna getirilerek saat 14.45'te kaldığı A-15 No.lu odaya konmuştur. Başvuru formu ve eklerinden, diğer hükümlüler tekstil atölyesinde çalıştığı için A-15 No.lu odada bu sırada başka bir kimsenin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

18. U.Ö.nün A-15 No.lu odaya yerleştirilmesinden sonra aynı odada kalan M.K. isimli başka bir hükümlü, saat 16.10 sıralarında İnfaz ve Koruma Memuru Y.C. eşliğinde odaya getirilmiştir. M.K.nin odaya girdikten kısa bir süre sonra bağırması üzerine U.Ö.nün A-15 No.lu odada çamaşır ipiyle kendini astığı anlaşılmıştır. Bunun üzerine yaşamını yitirmemiş olabileceği düşüncesiyle çamaşır ipi kesilerek U.Ö. yere indirilmiş ancak yapılan kontrollerde kendisinin öldüğü anlaşılmıştır. Olay yerine çağrılan 112 Acil Servis görevlileri tarafından yapılan kontrolde de U.Ö.nün yaşamını yitirdiği belirlenmiştir.

B. Ceza Soruşturması Süreci

1. Soruşturma Kapsamında Yapılan İlk İşlemler ve Alınan Raporlar

19. Olay hakkında kendisine bilgi verilen İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı nöbetçi Cumhuriyet savcısı, saat 19.00 sıralarında olay yerine intikal ederek olay yeri inceleme ekibiyle birlikte çeşitli araştırmalar yapmıştır. Olay yeri incelemesi sonucunda hazırlanan 20/3/2014 tarihli olay yeri inceleme raporunun ilgili kısmı şöyledir:

"Bahse konu olayın Ümraniye T Tipi Kapalı Cezaevinin A-15 No.lu koğuşunda meydana geldiği, koğuşun iki katlı olduğu, alt katın yemekhane olarak üst katın ise yatakhane olarak kullanıldığı, yatakhaneye çıkış merdiveninin dokuzuncu basamağında yerde uçları kesilmiş düğümlü pembe renkli naylon çamaşır ip parçasının olduğu, yatakhane kısmında dip tarafta merdivene denk gelen demirinde, demire bağlı aşağıya sarkmış ucu kesik vaziyette pembe renkli naylon çamaşır ip parçasının olduğu görüldü. (...) koridorda yerde sırt üstü yatar vaziyette, altında mavi renkli kot pantolon, üst kısmı çıplak, sağ elinde damar yolu açılmış yaklaşık 170 cm boylarında 60 kilogram ağırlığında 30-35 yaşlarında boynunda telem izi olan erkek şahsın ex vaziyette olduğu görüldü. Koğuş giriş demir kapısında herhangi bir zorlama izinin olmadığı, koğuşun genel görünümünün normal, herhangi bir dağınıklığın olmadığı görüldü. Ex şahsın 10 parmak basım izleri alındı. Bahse konu ip parçaları numara verilip, fotoğraflandırılıp, ölçümleri yapıldıktan sonra tarafımızdan usulüne uygun alınıp paketlenerek adli emanete gönderilmek üzere Ümraniye P.M.A. görevlisine teslim edildi. Olay yerinin krokisi çizildi. Detaylı fotoğrafları çekildi. Kamera görüntüleri alındı. Yaptığımız incelemede olay ile alakalı başka iz ve emareye rastlanılmamış olup incelemeye son verildi."

20. Olay yeri inceleme işleminden sonra ceset üzerinde ölü muayene işlemi gerçekleştirilmiştir. Ölü muayene işlemine katılan adli hekim; haricî muayene bulgularına göre kesin ölüm sebebini belirlemenin mümkün olmadığını, kesin ölüm sebebini klasik otopsi işlemi yapılarak tespit edilmesinin yerinde olacağını belirtmiştir. Ölü haricî muayenesinde ceset üzerinde kayda değer bir bulguya rastlanmamıştır.

21. Kesin ölüm sebebini tespiti amacıyla yapılan klasik otopsi işlemi sonucunda kişinin ölümünün ası sonucu meydana gelmiş olduğu değerlendirilmiştir. Otopsi raporunda ayrıca cesetten alınan kanda alkol (etanol ve metanol) bulunmadığı, (15,2) ng/ml Sertraline (antidepresan türü bir ilaç) bulunduğu, sistematikteki diğer maddelerin (antipsikotikler ve antidepresanlar dâhil) bulunmadığı; idrarda ise Sertraline, Chlorpheniramine (alerji tedavisinde kullanılan bir ilaç türü), Metronidazole (antibiyotik) bulunduğu, sistematikteki diğer maddelerin (antipsikotikler ve antidepresanlar dâhil) bulunmadığı belirtilmiştir.

22. İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı, Ceza İnfaz Kurumu kamera kayıtlarının incelenmesi için bir bilirkişi raporu almıştır. Raporda; U.Ö.nün 20/3/2014 günü saat 14.40'ta mahkûm kabul noktasından Ceza İnfaz Kurumuna giriş yaptığı, üç dakika sonra

A-15 No.lu odaya girdiği, bunun üzerine infaz ve koruma memurunun odanın kapısını kilitleyip uzaklaştığı, infaz ve koruma memurunun saat 16.11'de başka bir şahsı A-15 No.lu odaya getirdiği, şahıs içeri girdikten iki saniye sonra infaz ve koruma memurunun da telaşla içeri girdiği, akabinde olay yerine başka bir infaz ve koruma memurunun daha geldiği, saat 16.12'de U.Ö.nün A-15 No.lu odadan çıkarılarak koridora yatırıldığı, saat 16.14'te beyaz önlüklü bir kişinin olay yerine geldiği, saat 16.34'te 112 Acil Servis görevlilerinin olay yerine geldiği, U.Ö.nün koridorda sırtüstü yatar vaziyette bekletildiği belirtilmiştir.

2. Başvurucu ile Şüpheli Sıfatıyla Dinlenen Kişilerin Beyanları

23. Cumhuriyet savcısı 28/4/2014 tarihinde müşteki sıfatıyla başvurusunun ifadesini almıştır. Başvurucu ifadesinde özetle oğlunun yedi sekiz yıldır devamlı olarak psikolojik sorunlar yaşadığını, oğlunu birkaç defa özel psikoloğa götürdüğünü, kendisine bazı ilaçlar verildiğini ancak oğlunun bu ilaçları kullanmadığını, oğlunun intihar olayı ile ilgili olarak kasti bir eylem yapıldığını düşünmediğini ancak oğlunun intihar etmesinde kusur ve ihmali bulunan, gerekli tedavi imkânlarını sağlamayan görevlilerin tespiti hâlinde bu kişilerden şikâyetçi olduğunu belirtmiştir.

24. Cumhuriyet savcısı 18/4/2014 tarihinde şüpheli sıfatıyla Ceza İnfaz Kurumu Birinci Müdürü M.Ç.nin ifadesini almıştır. M.Ç.nin ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

" (...) U.Ö. isimli hükümlü cezaevimizde bulunduğu esnada son derece uyumlu ve çalışmaya istekli birisi olduğu için kendisinin olaydan bir hafta kadar önce tekstil atölyesinde çalışmasına izin verdik. Normalde sorunlu kişileri çalıştırmayız. (...)

(...)

(...) 17/03/2014'te hükümlü U.Ö. psikolog ile görüşmek istediğini yazılı olarak belirtince o gün nöbetçi olan ikinci müdür tarafından psikoloğa gönderilmiştir. Psikolog kendisi ile görüştikten sonra aynı gün cezaevi tabipliğine depresif semptom ve intihar eğilimi nedeniyle kendisini sevk etmiştir. Cezaevi olarak hükümlüyü 18/03/2014 tarihinde Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesine gönderdik. Burada pasif intihar eğilimi olduğu ve depresyon tanısı konularak kendisine bazı ilaçlar verildi.

Bu ilaçlar için hükümlü 20/03/2014 tarihinde talepte bulundu. Bu dilekçesini işleme aynı gün koyduk. Genelde dilekçe yazıldığı gün ya da ertesi gün ilaçlar temin edilir ilaç bedellerini kurum öder hükümlü ya da tutuktudan bir ücret alınmaz. Ancak ilacı kullanıp kullanmama konusunda hükümlüler bazen isteksiz davrandığı için biz özellikle dilekçe ile yazılan ilacı hükümlünün talep etmesini isteriz. Çünkü bedeli kurum tarafından ödendiği için bu konularda dikkatli olmaya çalışıyoruz. Hükümlü U.Ö. dilekçe verdiği gün 20/03/2014 tarihinde İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Mahkemesindeki 2013/769 esas sayılı dosyadaki duruşmaya götürüldü. Duruşmaya götürüldüğü sırada bulunduğu koğuştaki tekstil atölyesinde çalıştığı için boşaltılmıştı. Zaten bu koğuştaki kurumumuz tarafından iyi halli görülüp tekstil atölyesinde çalışan hükümlülere tahsis edilmiştir.

Hükümlü saat 14:40 sıralarında cezaevimize giriş yaptı. Bana göstermiş olduğunuz cezaevi kamera kayıtlarının çözümüne ilişkin fotoğraflardan da anlaşılacağı üzere mahkumu infaz koruma memuru A.Ş. teslim noktasında alıp koğuşa konulacağı noktaya kadar götürüp burada günün nöbetçi infaz koruma memuru Y.C.ye teslim etmiştir. Y.C. 14:43 sıralarında mahkumun üzerini arayarak kendisini koğuşa koymuştur. Kendisini koğuşa koyduğu esnada bu koğuştakiler tekstil atölyesinde olduğu için koğuştaki boştu.

Aynı gün saat 16:11 sıralarında hükümlünün bulunduğu koğuşa konferanstan gelen başka hükümlü konulduğu esnada intihar olayı anlaşmıştır.

Bizim cezaevimizdeki hükümlülülerin çoğunda zaten pasif intihar eğilimi vardır. Tahminen 300 kadar hükümlüde dosyalarına bakılırsa böyle bir açıklama görülür. Zaten cezaevimiz uyuşturucu suçlarına ilişkin hükümleri infaz ettiği için hükümlülerin çoğu uyuşturucu bağımlısıdır. Cezaevinde uyuşturucu temin edemedikleri için zaman zaman krize girip sorun çıkarırlar. Bunlar olağan karşılaştığımız şeylerdir.

Hükümlü U.Ö. de özel bir durum görülmediği için ne psikolog tarafından ne de Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları tarafından müşahede altına alınması gözlem altında tutulması gibi bir raporda açıklama olmadığından kendisine karşı özel bir korumaya girilmemiştir. Bu nedenle hükümlüyü teslim alan Y.C. boş koğuşa U.Ö.yü koyduğu anda kendisinin intihar eylemine sahip olduğunu bilmeyebilir. Bu konuda kendisine ayrı bir bilgi ve talimat verilmemiştir.

Olayın gerçekleştiği an görevli olan ikinci Müdür H.E.dir. Teslim alan Y.C.dir. Olayda cezaevi idaresinin ve şahsının bir kusuru olduğunu düşünmüyorum, suçlamaları kabul etmiyorum.

(...)

25. Şüpheli sıfatıyla ifadesi alınan Ceza İnfaz Kurumu İkinci Müdürü H.E. de Birinci Müdür M.Ç.nin ifadesine benzer şekilde beyanda bulunmuştur. Olay günü U.Ö.yü A-15 No.lu odaya götüren İnfaz ve Koruma Memuru Y.C.nin 18/4/2014 tarihinde alınan ifadesi ise şöyledir:

"Hükümlü U.Ö. cezaevine getirildiği esnada bulunduğu koğuştaki kişiler tekstil atölyesinde çalıştığı için boştu. Ben U.Ö.nün intihar eğilimi olduğu konusunda bilgi sahibi olmadığım gibi bana bu hususta özel bir talimat da verilmediğinden kendisini boş koğuşa koymakta sakınca görmedim. Dolayısıyla meydana gelen olayda kasıt ve kusurum yoktur, suçlamaları kabul etmiyorum."

26. Cumhuriyet savcısı tarafından ifadesi alınan diğer infaz ve koruma memurları da genel olarak olayda kasıt ve kusurlarının bulunmadığını belirterek suçlamaları kabul etmemiştir.

3. Soruşturma Kapsamında Yapılan Diğer Araştırmalar

27. İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı 21/4/2014 tarihinde Ceza İnfaz Kurumuna müzekkere yazarak 20/3/2014 tarihi itibarıyla Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hükümlülerin sayısının, bu hükümlülerden kaç tanesinde pasif intihar eğilimi bulunduğunun ve pasif intihar eğilim bulunan hükümlüler hakkında özel bir uygulama yapılıp yapılmadığının, yapılıyorsa bunların neler olduğunun bildirilmesini istemiştir. Bu istem üzerine Ceza İnfaz Kurumu tarafından gönderilen yazı şöyledir:

"Kurumumuzda 20/03/2014 tarihi itibarıyla kalmakta olan hükümlü ve tutuklu sayısı 972 olup kurumumuzun iş ve işleyişi aşağıda sunulmuştur;

Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumuna uyum sağlamasına yardımcı olmak, diğer taraftan da onların rehabilitasyonu ve tahliye sonrası topluma yeniden adaptasyonuna katkı sağlamak amacıyla ceza infaz kurumu idaresi ve ilgili birimler tarafından (eğitim, revir ve psiko-sosyal servis) gerekli önlem ve iyileştirme çalışmaları gereken özen ve hassasiyet gösterilerek yapılmakta ve kurumumuzda barındırılan hükümlü ve tutukluların suç türlerinin Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Ticareti Yapma veya Sağlama, Cinsel İstismar olması da gözönüne alındığında bu suç türlerinin risk grubu dahilinde olduğu bilinmektedir.

Ancak son dönemlerde kurumumuza alınan ve özellikle madde bağımlısı hükümlü ve tutukluların büyük bir çoğunluğunda geçmiş intihar girişimlerinin olduğu yada intihar öykülerinin bulunduğu yapılan görüşmelerde gözlenmiştir.

Bu bağlamda hükümlü ve tutukluların dilekçe ile başvurmaları ya da kurumdaki birimlerin ve kurum idaresinin yönlendirmesi ile psiko-sosyal servis tarafından hükümlü ve tutuklular ile yapılan görüşmelerde, ölüme yönelik düşünce ifade eden hükümlü ve tutukluların bu kararlarında belirgin bir niyet taşıyıp taşımadıklarını anlamak için ilgili hastanelerin psikiyatri servislerine sevkleri yapılmaktadır. Genellikle aktif suisid (aktif intihar eğilimi) düşünceleri olan hükümlü ve tutuklular ilgili hastanelerin psikiyatri servisinde bir süre yatırılarak gözlem altında tutulmaktadır ancak hükümlü ve tutukluların yatışları çeşitli nedenlerden dolayı (mahkum koğuşunun yetersizliği vb.) yapılmadığından sağlık dosyalarına "yakın takibi gerektiği" ibare yazılarak hükümlü ve tutuklunun ceza infaz kurumuna geri iadesi yapılmaktadır.

Bu durumdaki hükümlü ve tutuklular hakkında cezaevi personeli ve koğuşu bilgilendirilmekte olup, psiko-sosyal servisi tarafından takipleri yapılmaktadır. Hükümlü ve tutuklunun intihara eğilim riski çok yüksek olduğu durumda yumuşak ve kameralı gözlem odasında gözlemi yapılarak cezaevi personeli tarafından sık sık kontrolleri sağlanmaktadır.

Hükümlü ve tutuklular hakkında ilgili hastanelerin vermiş olduğu (aktif suisid riski vardır, yakın takibi gereklidir) raporlar uyarınca işlem yapılmakta olup ölüm düşünceleri olan ancak aktif suisid fikri (aktif intihar eğilimi) yoktur raporu olan hükümlü ve tutuklular hakkında hükümlü ve tutuklu sayısının fazla olması, kurumun fiziki yapısı ve uzman personelin yetersizliğinden dolayı özel önlem alınamamaktadır. Bu kişilerin varsa psikiyatrik tedavileri düzenlenmekte, ilaçları günlük düzenli olarak personel kontrolünde verilmekte olup sosyal faaliyetlere ya da çalışmalara yönlendirmesi yapılarak ruhsal sağaltımları sağlanmaktadır."

28. İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı 29/4/2014 tarihinde Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesine müzekkere yazarak, ölen kişiye 7/3/2014 ve 18/3/2014 tarihlerinde hangi işlemlerin yapıldığı hakkında bilgi istemiştir. Hastanenin cevap yazısı şöyledir:

"Kişi 07.03.2014 tarihinde Sağlık Kurulu Polikliniği'ne müracaat etmiştir. Bu poliklinik tedavi amaçlı poliklinik olmayıp sağlık kurulu "kararı" için kurula hasta hazırlama polikliniğidir. Bu nedenle kişi ayaktan tedavi için Adli Polikliniğe gönderilmiş olup, oradan konsültasyon ve muayenesi istenmiştir.

Şahıs Adli Polikliniğe (mahkumların muayene olduğu poliklinik) 18.3.2014 tarihinde getirilmiş ve muayene edilmiştir. Kendisine konsültasyon notunda belirtilen Depresif Epizod tanısı konulmuştur. Aktif suicid fikri (aktif intihar düşüncesi) olmadığı ancak pasif suicid fikri olduğu belirtilerek ayaktan tedavi için (cezaevi koşullarında tedavi için) ilaçlar verilmiş ve iki hafta sonra kontrole çağrılmıştır."

29. İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı ayrıca Ceza İnfaz Kurumunda U.Ö.ye ait tüm bilgi ve belgeleri soruşturma dosyasına eklemiştir.

4. Soruşturma Sonucunda Verilen Karar

30. İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı, soruşturma kapsamında elde ettiği verileri dikkate alarak 27/6/2014 tarihli ve Sor. No. 2014/44890, K.2014/87627 sayılı karar ile kovuşturmayaya yer olmadığına karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"(...)

Aktif intihar eğilimi tıbbi olarak tespit edilemediğinden özel şekil ve surette takibi tıbbi olarak öngörülmemen hükümlünün tedavisinin cezaevi koşullarında ayaktan yapıldığı; hükümlü U.Ö. hakkında cezaevi idaresi tarafından gerekli tedavi işlemlerinin zamanında yapıldığı; olay günü koğuşa tek konulmasının bir ihmal ve kasttan kaynaklanmadığı; olay günü ve saatinde cezaevinin normal işleyişi ve U.Ö.nün duruşması için cezaevi dışarısına çıkartılmasından kaynaklandığı; olayda kullanılan çamaşır ipinin koğuştaki bulunmasında bir kusur ve ihmalin olmadığı; kaldı ki intihar düşüncesi olan kişilerin ip dışında (çarşaf, kıyafet, atlet gibi eşyaları) asıda kullanabildikleri; bu suretle şüphelilerin görevlerini kötüye kullandıklarına veya ihmal ettiklerine dair yeterli delil ve şüpheyeye ulaşamadığı; olayın U.Ö.nün kendi eylemi ile meydana geldiği ve şüpheli bir durumun bulunmadığı yönünde vicdani kanı hasıl olduğundan, takibe değer görülmeyen olay sebebiyle, (...) kovuşturmayaya yer olmadığına (...) karar verildi."

31. Başvurucu 23/7/2014 tarihli dilekçesinde özetle Ceza İnfaz Kurumu Müdürü tarafından oğlunun intihar eğilimine ilk kez 17/3/2014 tarihinde vâkıf olduğu belirtilmiş ise de oğlunun 7/3/2014 tarihinde de Hastanede muayene edildiğini, dolayısıyla oğlunun ruhsal bozukluğundan 17/3/2014 tarihinden önce haberdar olduğunu, oğlunun 7/3/2014 tarihinde Hastaneye sevk edilmesine rağmen tedavisine başlanmadığını, bu konuda Ceza İnfaz Kurumu

yetkililerinin kusurunun bulunduğunu, 18/3/2014 tarihinde yapılan muayenede ilaç tedavisine başlanmasına rağmen oğlunun ilaçlarının temin edilmediğini, idarenin gerekli özen ve dikkati göstermemesi nedeniyle intihar olayının meydana geldiğini belirterek kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın kaldırılması talebinde bulunmuştur.

32. İstanbul Anadolu 7. Sulh Ceza Hâkimliği 1/10/2014 tarihli ve 2014/1301 Değişik İş sayılı kararı ile başvurunun itirazının reddine karar vermiştir.

33. Bu karar 15/10/2014 tarihinde başvurunun vekiline tebliğ edilmiştir.

34. Başvurucu 13/11/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

C. İdari Yargıda Görülen Tam Yargı Davalarına İlişkin Süreç

35. UYAP üzerinden yapılan inceleme neticesinde söz konusu olay nedeniyle uğradığı zararların tazmini için başvurunun iki farklı tam yargı davası açtığı görülmüştür.

36. Başvurucu ile U.Ö.nün iki kardeşi; olayda hizmet kusuru bulunduğundan bahisle 1.000 TL maddi, 150.000 TL manevi tazminatın taraflarına ödenmesi istemiyle Bakanlık aleyhine İstanbul 10. İdare Mahkemesinde tam yargı davası açmıştır.

37. İstanbul 10. İdare Mahkemesi, uyumsuzluk konusu olayda anne Serfinaz Öztürk'ün destekten yoksun kaldığı miktarın belirlenmesi amacıyla bilirkişi incelemesi yaptırmıştır. Bilirkişi raporunda U.Ö.nün vefatı nedeniyle anne Serfinaz Öztürk'ün destekten yoksun kalma zararının 33.658,39 TL olduğu belirtilmiştir.

38. İstanbul 10. İdare Mahkemesi 6/10/2015 tarihli ve E.2014/1633, K.2015/1697 sayılı karar ile maddi tazminat yönünden taleple bağlı kalınarak 1.000 TL maddi, 50.000 TL manevi tazminatın başvurucuya ödenmesine karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, ölen kişinin kardeşlerinin her birine ayrı ayrı 12.500 TL manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

39. Bakanlık, anılan karara karşı temyiz yoluna başvurmuştur. Bu dava Danıştay önünde derdesttir.

40. Başvurucu ayrıca Bakanlık aleyhine İstanbul 4. İdare Mahkemesinde ikinci bir dava açmış ve idarenin hizmet kusuru nedeniyle uğramış olduğu 32.658,39 TL tutarındaki destekten yoksun kalma zararının tarafına ödenmesi talebinde bulunmuştur.

41. İstanbul 4. İdare Mahkemesi 24/10/2016 tarihli ve E.2015/2024, K.2016/1719 sayılı kararı ile davanın kabulüne karar vererek 32.658,39 TL maddi tazminatın dava tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faiziyle birlikte başvurucuya ödenmesine hükmetmiştir.

42. Bakanlık, anılan karara karşı istinaf yoluna başvurmuştur. Başvuru formu ve eklerinde istinaf başvurusu hakkında herhangi bir bilgi ve belge bulunmamaktadır.

IV. İLGİLİ HUKUK

43. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Hapis cezalarının infazında gözetilecek ilkeler*" kenar başlıklı 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Hapis cezalarının infaz rejimi, aşağıda gösterilen temel ilkelere dayalı olarak düzenlenir:

(...)

f) Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin yaşam hakları ile beden ve ruh bütünlüklerini korumak üzere her türlü koruyucu tedbirin alınması zorunludur.

(...)"

44. 5275 sayılı Kanun'un "Kapalı ceza infaz kurumları" kenar başlıklı 8. maddesi şöyledir:

"Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fiziki engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir."

45. 5275 sayılı Kanun'un "Akıl hastalığı dışında ruhsal rahatsızlığı olan hükümlülerin cezalarının infazı" kenar başlıklı 18. maddesi şöyledir:

"(1) Hapsedilme ve diğer nedenlerden kaynaklanan akıl hastalığı dışında ruhsal rahatsızlıkları bulunup da ruh ve sinir hastalıkları hastanelerinde tutulmaları gerekli görülerek infaz kurumlarına geri gönderilenlerin cezaları, belirlenen infaz kurumlarının mahsus bölümlerinde infaz edilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilenlerin cezalarının infazı için belirlenen infaz kurumlarının ihtiyaç duyduğu uzman ve diğer tıp görevlileri, Sağlık Bakanlığınca karşılanır."

46. 5275 sayılı Kanun'un "Hastalık nedeniyle nakil" kenar başlıklı 57. maddesi şöyledir:

"Hastaneye sevki zorunlu görülen hükümlü, bulunduğu yere en yakın tam teşekküllü Devlet veya üniversite hastanesinin hükümlü koğuşuna yatırılır.

Bu hastanelere gönderilen hükümlülerin başka yerlerdeki hastanelere sevki, sağlık kurulu raporuyla, acil ve yaşamsal tehlikesi bulunması hâlinde, varsa biri hastalığın uzmanı olmak üzere iki uzman hekim tarafından verilip, başhekim tarafından onaylanan ve hastalığın sebebi, tedavinin hangi sebeple bulunduğu hastanede gerçekleştirilemediği, hastaya nerede ve ne tür bir tedavi gerektiğini açıkça belirten bir raporla mümkündür. Bu durumda da en yakın ve hükümlü koğuşu bulunan Devlet veya üniversite hastaneleri tercih edilir.

Hükümlünün bu hastanelerde kontrol ve tedavisinin devam edip etmeyeceğinin sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi gerekir; aksi hâlde hükümlü ait olduğu kuruma iade edilir.

Hükümlü, acil hâller dışında özel sağlık kuruluşlarında tedavi edilemez. Acil hâllerin varlığı hâlinde Adalet Bakanlığına bilgi verilir.

Hükümlü, sağlık nedenleriyle bulunduğu kurumda kalmasının uygun olmadığı, kurum hekiminin önerisi ve en üst amirinin isteği üzerine alınacak sağlık kurulu raporuyla belirlendiği takdirde, başka kurumlara nakledilebilir."

47. 5275 sayılı Kanun'un "Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri" kenar başlıklı 71. maddesi şöyledir:

"Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koğuşlarında tedavi ettirilir."

48. 5275 sayılı Kanun'un "Hükümlünün muayene ve tedavisi" kenar başlıklı 78. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Kurumun sağlık koşullarının düzenlenmesi, hükümlünün acil veya olağan muayene ve tedavisi kurumun hekimi tarafından yapılır. Genel veya hastalık nedeniyle yapılan tüm muayene ve tedavi sonuçları, sağlık izleme kartına işlenir ve dosyasında saklanır."

49. 5275 sayılı Kanun'un "Sağlık denetimi" kenar başlıklı 79. maddesi şöyledir:

"Kurum hekimi, kurumu ayda en az bir kez denetleyerek genel ve özel önlem alınması gereken hastalıklar ile kurumda sağlık koşulları yönünden alınması gereken önerileri içeren bir rapor düzenler ve kurum yönetimine verir."

50. 5275 sayılı Kanun'un "Hastaneye sevk" kenar başlıklı 80. maddesi şöyledir:

"Hükümlünün sağlık nedeniyle hastaneye sevkine gerek duyulduğunda durum, kurum hekimi tarafından derhâl bir raporla ceza infaz kurumu yönetimine bildirilir."

51. 5275 sayılı Kanun'un "İnfazı engelleyecek hastalık hâli" kenar başlıklı 81. maddesi şöyledir:

"Kurum hekimi veya görevli hekim tarafından yapılan muayene ve incelemeler sonucunda hükümlünün cezasını yerine getirmesine engel olabilecek hastalığı saptanırsa durum, kurum yönetimine bildirilir."

52. 6/4/2006 tarihli ve 26131 numaralı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'ün 9. maddesi şöyledir:

"(1) Hapsedilme ve diğer nedenlerden kaynaklanan akıl hastalığı dışında ruhsal rahatsızlıkları bulunup da ruh ve sinir hastalıkları hastanelerinde tutulmaları gerekli görülmemekle kurumlar geri gönderilenlerin cezaları, kurumların belirlenen mahsus bölümlerinde infaz edilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilenlerin cezalarının infazı için belirlenen kurumların ihtiyaç duyduğu uzman ve diğer tıp görevlileri, Sağlık Bakanlığınca karşılanır."

53. 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in 7. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Hükümlülerin koğu, oda ve eklentilerinde birer adet palto, manto ve mont, iki adet ceket veya ceket yerine kullanılabilen hırka, dört adet pantolon ve/veya etek, bayan için iki adet elbise, bir takım eşofman, dört adet gömlek, iki adet kazak, iki takım pijama, bir spor ayakkabısı, bir kışlık ayakkabı, bir iskarpin, üç adet tişört, iki adet kravat, bir adet kemer, gerektiği kadar iç çamaşırı, çorap, bir terlik, havlu ve bir bornoz ile kaşkol, 25/11/1925 tarihli ve 671 sayılı Şapka İktisâsı Hakkında Kanuna aykırı olmayan bir adet şapka bulundurulmasına izin verilir."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

54. Mahkemenin 21/9/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Yaşam Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

55. Başvurucu;

i. Ümraniye T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunan oğlu U.Ö.nün 20/3/2014 tarihinde kaldığı odada asılı vaziyette ölüm olarak bulunması üzerine İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığınca başlatılan soruşturma sonucunda kovuşturmayaya yer olmadığına karar verildiğini, kararın hukuka aykırı olduğunu, ölüm olayının meydana gelmesine ihmalleriyle sebebiyet veren kişi veya kişiler hakkında kamu davası ikame edilmesinin hukuk kurallarının bir gereği olduğunu, hâl böyle iken Savcılık tarafından verilen kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın vicdanları rahatsız ettiğini, somut olayda şüphelilere kusur atfedilmemesinin kabul edilemez olduğunu,

ii. Hukuk devletinde özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin devletin kontrolü altındayken ölümünün yaşam hakkının ihlali niteliğinde olduğunu, Ceza İnfaz Kurumu Birinci Müdürü tarafından oğlunun intihar eğilimine ilk kez 17/3/2014 tarihinde vâkıf olduğu belirtilmiş ise de Hastane kayıtlarından oğlunun 7/3/2014 tarihinde de Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesinde muayene edildiğinin anlaşıldığını, dolayısıyla oğlunun ruhsal bozukluğundan Ceza İnfaz Kurumu yetkililerinin 17/3/2014 tarihinden önce haberdar olduğunu, oğlu 7/3/2014 tarihinde anılan Hastaneye sevk edilmiş olmasına rağmen ölümün vuku tarihine kadar tedavi sürecinin başlatılmamış olmasının Ceza İnfaz Kurumu yetkililerinin kusurunun varlığını tartışmasız kıldığını, yine oğlu 18/3/2014 tarihinde anılan Hastaneye sevk edilmiş olmasına ve burada yapılan muayene neticesinde ilaç tedavisine başlanmasına rağmen ölümün vuku tarihine kadar bu ilaçların temin edilmemiş olmasının idarenin kusurunun varlığına işaret ettiğini, ilaçların temini için oğlunun başvurusunu beklemenin doğru olmadığını, intihar eğilimi olan bir kişinin çamaşır ipinin bulunduğu tek kişilik bir odaya konmasının ağır hizmet kusuru oluşturduğunu, intihar eğilimi olduğu teşhis edilen oğlunun cezasının Ceza İnfaz Kurumunun mahsus bölümünde infaz edilmesi gerektiğini, buna rağmen oğlunun eski odasında kalmaya devam ettirildiğini, bu nedenlerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş ve ihlalin tespiti ile etkili bir soruşturma yapılmasına karar verilmesini talep etmiştir.

56. Bakanlık görüşünde; yaşam hakkı kapsamında "etkili bir yargısal sistem kurma" yönündeki pozitif yükümlülüğün her olayda mutlaka cezai işlem başlatmayı gerektirmediği, yaşam hakkına yönelik ihlal iddialarının kasıtlı bir eylem ile gerçekleştirilmediği durumlarda mağdurlara hukuki, idari ve hatta disiplinle ilgili hukuk yollarının açık olmasının yeterli olabileceği belirtilmiştir. Bakanlık görüşünde somut olayla ilgili olarak ise başvuru idari yargıda açtığı tam yargı davalarının derdest olduğu, yaşam hakkına ilişkin bir ihlal söz konusu ise bu ihlalin giderilmesinin öncelikle idari makamların ve derece mahkemelerinin yükümlülüğü altında olduğu, Anayasa Mahkemesinin benzer nitelikteki 2013/1655 numaralı bireysel başvuruda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemezlik kararı verdiği, başvuru şikâyetinin kasti değil ihmale ilişkin bir ölüm iddiasıyla ilgili olduğu dikkate alındığında başvuru idari yargıda açmış olduğu tam yargı davalarının derdest olması nedeniyle somut olayda olağan başvuru yollarının tüketilmediğinin değerlendirildiği, bu sebeple başvurunun olağan başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiğinin düşünüldüğü belirtilmiştir.

57. Başvuru, Bakanlık görüşüne karşı beyanında Bakanlığın başvuru yollarının tüketilmediğine ilişkin iddiasının yerinde olmadığını belirtmiştir. Başvuru; başvuru konusu olay gözönüne alındığında kastın olup olmadığının tartışmaya açık hâle geleceğini, şüphelilerin söz konusu intihar olayında ağır kusur ve kasıt ile hareket ettiklerini, Ceza İnfaz Kurumu yetkililerinin oğlu U.Ö.nün sağlık durumunu daha önceden bilmelerine rağmen hiçbir güvenlik önlemi almamış olmalarının kasıtlarını ortaya koyduğunu, başvuru konusu olayda kasıt olmadığına ilişkin görüşün kabul edilebilir olmadığını, oğlunun ölümüne neden olan yetkililerin cezalandırılması gerektiğini, somut olayda sadece tazminat ödenmesinin mağdur sıfatını ortadan kaldırmayacağını ifade etmiştir.

2. Değerlendirme

58. İddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı" kenar başlıklı 17. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

59. Anayasa'nın 5. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Devletin temel amaç ve görevleri, (...) kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

60. Başvuru konusu olayda yaşanan ölümün kasıtlı bir eylem sonucu meydana gelmediği ortadadır. Nitekim başvurucu, oğlunun üçüncü kişi ya da kişilerce öldürülmüş olabileceği yönünde bir iddia da ileri sürmemiştir. Bu durumda, yaşanan olayda yetkili ve sorumlu olan kişilerin muhakeme hatasını veya dikkatsizliği aşan bir ihmalinin yani olası sonuçların farkında olmalarına rağmen kendilerine verilen yetkileri göz ardı ederek olayda ortaya çıkan riskleri bertaraf etmek için gerekli ve yeterli önlemleri almamaları gibi bir durumun bulunup bulunmadığına karar verilmesi gerekmektedir. Çünkü bu gibi durumlarda -birey kendi inisiyatifiyle hangi hukuk yollarına başvurmuş olursa olsun- insanların hayatının tehlikeye girmesine neden olan kişiler aleyhine hiçbir suçlamada bulunulmaması ya da bu kişilerin yargılanmaması 17. maddenin ihlaline neden olabilir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § § 60-62).

61. Bu nedenle somut olayda başvuru yollarının tüketilip tüketilmediği konusunda karar verebilmek için devletin Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında yaşam hakkını korumak için sahip olduğu "etkili bir yargısal sistem kurma" yönündeki pozitif yükümlülüğün kapsamının ve başvuru konusu olayda eğer varsa bu yükümlülüğün ne ölçüde yerine getirildiğinin tespiti gerekmektedir. Bu tespitin ise ancak somut olayın koşulları ile yürütülen ceza soruşturmasının kapsam ve içeriği dikkate alınarak yapılması mümkündür.

62. Açıklanan nedenlerle başvurunun bu kısmının esasla birlikte incelenmesi gerekmektedir.

b. Esas Yönünden

i. Yaşam Hakkının Maddi Boyutunun İhlal Edildiğine İlişkin İddia

(1) Genel İlkeler

63. Kişinin yaşam hakkı ile maddi ve manevi varlığını koruma hakkı birbiriyle sıkı bağlantıları olan, devredilmez ve vazgeçilmez haklardan olup devletin bu konuda pozitif ve negatif yükümlülükleri bulunmaktadır. Devletin negatif bir yükümlülük olarak yetki alanında bulunan hiçbir bireyin yaşamına kasıtlı ve hukuka aykırı olarak son vermeme, bunun yanı sıra pozitif bir yükümlülük olarak yine yetki alanında bulunan tüm bireylerin yaşam hakkını gerek kamusal makamların gerek diğer bireylerin gerekse kişinin kendisinin eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma yükümlülüğü bulunmaktadır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, §§ 50, 51).

64. Anayasa Mahkemesinin yaşam hakkı kapsamında devletin sahip olduğu pozitif yükümlülükler açısından benimsediği temel yaklaşıma göre devletin sorumluluğunu gerektirebilecek şartlar altında gerçekleşen ölüm olaylarında Anayasa'nın 17. maddesi devlete, elindeki tüm imkânları kullanarak bu konuda ihdas edilmiş yasal ve idari çerçevenin yaşamı tehlikede olan kişileri korumak için gereği gibi uygulanmasını ve bu hakka yönelik ihlallerin durdurulup cezalandırılmasını sağlayacak etkili idari ve yargısal tedbirleri alma görevi yüklemektedir. Bu yükümlülük, kamusal olsun veya olmasın yaşam hakkının tehlikeye girebileceği her türlü faaliyet bakımından geçerlidir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 52).

65. Bu kapsamda bazı özel koşullarda devletin kişinin kendi eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı yaşamı korumak amacıyla gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü de bulunmaktadır (*Sadık Koçak ve diğerleri*, B. No: 2013/841, 23/1/2014, §

74). Cezaevlerinde gerçekleşen ölüm olayları için de geçerli olabilecek bu yükümlülüğün ortaya çıkması için cezaevi yetkililerinin kendi kontrolleri altındaki bir kişinin kendini öldürmesi konusunda gerçek bir risk olduğunu bilip bilmediklerini ya da bilmeleri gerekir gerekmediğini tespit etmek, böyle bir durum söz konusu ise bu riski ortadan kaldırmak için makul ölçüler çerçevesinde ve sahip oldukları yetkiler kapsamında kendilerinden beklenen her şeyi yapıp yapmadıklarını incelemek gerekmektedir (*Mehmet Kaya ve diğerleri*, B. No: 2013/6979, 20/5/2015, § 72). Ancak özellikle insan davranışının öngörülemezliği, öncelikler ve kaynaklar değerlendirilerek yapılacak işlemin veya yürütülecek faaliyetin tercihi dikkate alınarak pozitif yükümlülük yetkililer üzerine aşırı yük oluşturacak şekilde yorumlanmamalıdır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 53; *Sadık Koçak ve diğerleri*, § 74). Bu çerçevede Anayasa Mahkemesince yapılacak incelemede basit bir ihmali veya değerlendirme hatasını aşan bir kusurun cezaevi yetkililerine atfedilebilip atfedilemeyeceğinin ortaya konulması gerekmektedir.

66. Tutuklanan veya hürriyeti bağlayıcı cezasının infazına başlanan kişilerin daha önce sahip oldukları pek çok özgürlükten mahrum kalmalarının ve günlük yaşamlarında ciddi nitelikte bir değişim yaşamalarının doğal bir sonucu olarak psikolojik durumları bozulabilmekte, dolayısıyla kırılabilir ve korumasız bir konumda bulunan bu kişilerin intihar riski artabilmektedir. Bu nedenle yasal ve ikincil düzenlemelerin cezaevi yetkililerine bu kişiler hakkında daha duyarlı ve dikkatli olma görevi yüklemesi, tutuklu veya hükümlü kişilerin hayatlarının tehlikeye atılmasını önleyici tedbirler alınmasını sağlaması gerekmektedir. Bu amaçla öncelikle cezaevinde kalan kişilerin davranışlarının ve sağlık durumlarının takip edilmesi, gerektiğinde doktor muayenesine başvurulması, diğer yandan bu konuda eğilimi olduğu anlaşılanlar açısından kendileri için en uygun yerlerde kalmalarının temin edilmesi, intihar eylemlerinde kullanılacak kesici/delici eşyalara, kemer, çamaşır ipi veya ayakkabı bağcıkları gibi eşyalara el konması şeklinde bu tip risklerin azaltılmasına yönelik önlemlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Kaya ve diğerleri*, § 73).

67. Bu bağlamda kişi özgürlüğüne aşırı bir sınırlama getirmeyecek ölçüde bir tutuklunun veya hükümlünün kendine zarar verme ihtimalini en aza indirecek tedbirlerin alınması yetkililerden beklenebilecektir. Bir hükümlü veya tutuklu açısından daha sıkı tedbirlerin gerekip gerekmediği ve bunların uygulanmasının makul olup olmadığı, başvuru konusu yapılan her bir somut olayın koşullarına göre değişecektir (*Mehmet Kaya ve diğerleri*, § 74).

68. Ceza infaz kurumunda bulunan veya askerlik vazifesini yerine getiren bir kişinin sağlığı ve güvenliği açısından gerekli tedavi türünün ve kalması uygun olan yerin belirlenmesinin -o kişinin bu konulardaki muhakeme yeteneğinin somut olayın şartları içinde sağlıklı olmadığını açık olduğu durumlarda- sadece kendi tercihlerine göre yapılması mümkün değildir (*Mehmet Kaya ve diğerleri*, § 82).

69. Yaşam hakkı kapsamında devletin öncelikle yaşamı tehlikeye girebilecek kişilerin yaşamını korumak için yeterli yasal ve idari bir çerçeve oluşturması gerekmektedir (bkz. § 64). Bu yükümlülük ceza infaz kurumlarında bulunan kişilerin yaşam ve sağlıklarının korunması için de geçerlidir.

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

70. Başvurucu, yukarıda belirtilen iddialarla (bkz. § 55-ii) yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

71. Somut olayda Ceza İnfaz Kurumunda bulunan kişilerin yaşam ve sağlıklarının korunması için oluşturulması gereken yasal ve idari çerçevenin oluşturulmadığı yönünde ileri sürülen bir eksiklik bulunmadığı gibi bu konuda Anayasa Mahkemesi tarafından resen gözetilmesi ve incelenmesi gereken bir hususun da bulunmadığı anlaşılmıştır.

72. Dolayısıyla mevcut başvuruda, yukarıda yer verilen ilkeler çerçevesinde öncelikle Ceza İnfaz Kurumu yetkililerinin U.Ö.nün intihar etme riskini bilip bilmediklerinin veya bilmelerinin gerekip gerekmediğinin ortaya konması gerekmektedir.

73. Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde bulundurma suçundan kesinleşmiş hapis cezalarının infaz edilmesi için 6/2/2014 tarihinde Ceza İnfaz Kurumuna konulan U.Ö., 7/3/2014 tarihinde Ceza İnfaz Kurumu psikoloğu ile bir görüşme gerçekleştirmiştir. Psikolog, bu görüşme neticesinde madde bağımlısı olan U.Ö.nün Ceza İnfaz Kurumu hayatına uyum sağlamakta zorluk çektiği tespitinde bulunmuştur.

74. U.Ö., cezai ehliyetini ortadan kaldıracak ya da azaltacak nitelikte bir rahatsızlığının bulunup bulunmadığı hususunun tespiti amacıyla götürüldüğü Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesinde 7/3/2014 tarihinde muayene edilmiştir. Muayene neticesinde U.Ö.ye "madde kullanımına bağlı psikotik bozukluk" ön tanısı konmuştur.

75. Ceza İnfaz Kurumu psikoloğu 17/3/2014 tarihinde U.Ö. ile bir görüşme daha gerçekleştirmiştir. Psikolog, gerçekleştirilen bireysel görüşme neticesinde U.Ö.nün "madde kullanımına bağlı depresif semptomlar ve intihar eğilimi" gösterdiği kanaatine varmıştır. Bunun üzerine 18/3/2014 tarihinde Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Polikliniğe sevk edilen U.Ö.nün burada yapılan muayenesi neticesinde pasif intihar eğiliminin bulunduğu ancak aktif intihar eğiliminin bulunmadığı değerlendirilmiştir.

76. Yukarıdaki tespitler dikkate alındığında U.Ö.nün, Ceza İnfaz Kurumu yetkililerinin dikkatini çekebilecek derecede intihara eğilim gösterdiği değerlendirilmektedir. Aslında bu durum, Hastanenin U.Ö.nün madde kullanımına bağlı psikotik bozukluklar yaşadığı ve pasif intihar eğiliminin bulunduğu yönündeki tespitiyle de belgelendirilmiştir. Dolayısıyla U.Ö.nün kendisine zarar verme riskinin bulunduğu Ceza İnfaz Kurumu yetkililerince bilindiğinin, en azından bilinmesi gerektiğinin kabul edilmesi gerekmektedir.

77. Bu durumda somut olayın koşulları çerçevesinde U.Ö.nün sağlığının korunması ve kendisine zarar vermemesi açısından önleyici bazı tedbirlerin alınması gerektiği açıktır. Dolayısıyla başvuru formu ve eklerinin bu kapsamda incelenmesi gerekir.

78. Öncelikle psikolojik rahatsızlığı bulunan bir kişiye önerilen tedavinin kişinin kendi inisiyatifine bırakılmasının bazı durumlarda sakıncalı sonuçlara yol açabileceği belirtilmelidir.

79. Somut olayda U.Ö., intihar eğiliminin bulunduğu anlaşılması üzerine 18/3/2014 tarihinde Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Polikliniğe sevk edilerek burada muayene edilmiş ancak muayene neticesinde kendisine önerilen tedavi ile ilgili olarak herhangi bir destek alamadan intihar ederek yaşamını yitirmiştir.

80. Ceza infaz kurumunda tutuklu ya da hükümlü olarak bulunan kişilerin yaşam ve sağlıklarının korunması için oluşturulan sistemin yalnızca teoride değil uygulamada da etkili olması gerekir. Somut olayda 18/3/2014 tarihinde Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Polikliniğinde yapılan muayene neticesinde U.Ö.nün pasif intihar eğiliminin bulunduğu ancak aktif intihar eğiliminin bulunmadığı yönünde değerlendirmeler yapılmış ve hastaya ilaç tedavisi önerilmiş olmasına rağmen söz konusu ilaçların Hastane dönüşünde Ceza İnfaz Kurumu yetkilileri tarafından satın alınmadığı anlaşılmıştır. Başvuru konusu olayda, Ceza İnfaz Kurumu yetkililerinin resen harekete geçerek ilaçları temin etmek ve U.Ö.nün reçetede yazıldığı şekliyle bu ilaçları kullanmasını sağlamak yerine psikolojik rahatsızlığı bulunan bir kişinin iradesine göre hareket etmeyi

tercih ettikleri ve U.Ö.nün söz konusu ilaçları bir dilekçeyle talep etmesini bekledikleri görülmektedir. Bu durum, ölümün ilaçların temin edilmemesi nedeniyle meydana geldiği anlamına gelmemekle birlikte ceza infaz kurumunda bulunan tutuklu ve/veya hükümlülerin yaşam ve sağlıklarının korunması için oluşturulan sistemin somut olayda etkili bir şekilde işlemediğinin açık bir işaretidir.

81. U.Ö.nün sağlık durumu hakkında konulan teşhise ve bu kapsamda önerilen tedaviye gereken ehemmiyet verilmediğinden U.Ö.nün yaşamının korunması için ek özel bir tedbir de alınmamıştır.

82. Bu kapsamda, psikolojik sorunları bulunan U.Ö., ceza infaz kurumlarının bu tarz sorunları bulunan tutuklu ve hükümlüler için ayrılan özel bölümlerinde kalma imkânı kendisine sağlanmadan ve yaşam hakkının korunması için hiçbir tedbir alınmadan, dahası kendisine önerilen ilaçlar dahi verilmeden kendisinden başka kimsenin bulunmadığı bir odaya tek başına konulmuştur.

83. İntihar eğilimi bulunmayan bir tutuklunun ya da hükümlünün bulunduğu koğuş, oda veya eklentilerinde çamaşır ipi bulundurulabilmesi başlı başına bir ihlal sebebi olmamakla birlikte somut olayda olduğu gibi intihar eğilimi bulunan bir kişinin kaldığı odada intihar eylemini kolaylaştırabilecek nitelikte bir çamaşır ipinin bulundurulması da U.Ö.nün yaşamının korunması için alınması gereken tedbirler yönünden önemli bir eksikliklerdir.

84. Tüm bu koşullar birlikte değerlendirildiğinde somut olayda, ceza infaz kurumlarında bulunan tutuklu ve/veya hükümlülerin yaşam ve sağlıklarının korunması için oluşturulan sistemin etkili bir şekilde işlemediği ve U.Ö.nün yaşamının korunması için gerekli olan tüm tedbirlerin alındığının söylenemeyeceği sonucuna varılmıştır.

85. Açıklanan nedenlerle U.Ö.nün yaşamının kendi eylemlerine karşı korunamaması sebebiyle Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

ii. Yaşam Hakkı Kapsamında Etkili Bir Soruşturma Yürütülmediğine İlişkin İddia

(1) Genel İlkeler

86. Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen yaşam hakkı kapsamında devletin yerine getirmek zorunda olduğu pozitif yükümlülüklerin usul boyutu, yaşanan ölüm olayının tüm yönlerinin ortaya konmasını ve sorumlu kişilerin belirlenmesine imkân tanıyan bağımsız bir soruşturmanın yürütülmesini gerektirmektedir. Bu usul yükümlülüğü çerçevesinde devlet, doğal olmayan her ölüm olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili resmî bir soruşturma yürütmek durumundadır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 54). Bu usul yükümlülüğünün gerektiği şekilde yerine getirilmemesi hâlinde devletin negatif ve pozitif yükümlülüklerine gerçekten uyup uymadığının tam olarak tespit edilmesi mümkün değildir. Bu nedenle soruşturma yükümlülüğü, devletin bu madde kapsamındaki negatif ve pozitif yükümlülüklerinin güvencesini oluşturmaktadır (*Salih Akkuş*, B. No: 2012/1017, 18/9/2013, § 29).

87. Yaşam hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülük her olayda mutlaka ceza soruşturması yürütülmesini gerektirmemektedir. İhmal nedeniyle meydana gelen ölüm olaylarında mağdurlara hukuki, idari hatta disiplinle ilgili hukuk yollarının açık olması yeterli olabilir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 59). Ancak somut olay açısından yetkili ve sorumlu kişilerin muhakeme hatasını veya dikkatsizliği aşan bir ihmalinin yani olası sonuçların farkında olmalarına rağmen kendilerine verilen yetkileri göz ardı ederek olayda ortaya çıkan riskleri bertaraf etmek için gerekli ve yeterli önlemleri almamaları gibi bir durumun bulunup bulunmadığına karar verilmesi gerekmektedir. Çünkü bu gibi durumlarda -bireyler kendi

inisiyatifleriyle hangi hukuk yollarına başvurmuş olursa olsun- insanların hayatının tehlikeye girmesine neden olan kişiler aleyhine hiçbir suçlamada bulunulmaması ya da bu kişilerin yargılanmaması 17. maddenin ihlaline neden olabilir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, §§ 60-62).

88. Yaşam hakkı kapsamında yürütülmesi gereken ceza soruşturmalarının amacı, yaşam hakkını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını, vuku bulan ölüm olayında varsa sorumluları ve sorumluluklarını tespit etmek üzere adalet önüne çıkarılmalarını sağlamaktır. Bu bir sonuç yükümlülüğü değil uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür. Anayasa'nın 17. maddesi hükümleri başvurularda üçüncü tarafları belirli bir suç nedeniyle yargılatma ya da cezalandırma hakkı verdiği, tüm yargılamaların mahkûmiyetle ya da belirli bir ceza kararıyla sonuçlandırma yükümlülüğü verdiği anlamına gelmemektedir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 56).

89. Soruşturmanın etkililiğini ve yeterliliğini temin etmek için soruşturma makamlarının resen harekete geçmesi ve ölüm olayını aydınlatabilecek sorumluların tespitine yarayabilecek bütün delillerin toplanması gerekmektedir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 57; *Sadık Koçak ve diğerleri*, § 94).

90. Yürütülecek ceza soruşturmalarının etkinliğini sağlayan hususlardan biri de teoride olduğu gibi pratikte de hesap verilebilirliği sağlamak için soruşturmanın veya sonuçlarının kamu denetimine açık olmasıdır. Buna ilave olarak her olayda, ölen kişinin yakınlarının meşru menfaatlerini korumak için bu sürece gerekli olduğu ölçüde katılmaları sağlanmalıdır (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 58).

91. Yukarıda sayılanlara ek olarak yürütülecek soruşturmalarda makul bir hızla gerçekleştirilme ve özen gösterilme zorunluluğu da zımnen mevcuttur. Elbette ki bazı durumlarda soruşturmanın veya kovuşturmanın ilerlemesine engel olan unsurlar ya da güçlükler bulunabilir. Ancak bir soruşturmada ve devamında yapılan kovuşturmada yetkililerin hızlı hareket etmeleri, yaşanan olayların daha sağlıklı bir şekilde aydınlatılabilmesi, kişilerin hukukun üstünlüğüne olan bağlılığını sürdürmesi ve hukuka aykırı eylemlere hoşgörü gösterildiği ya da kayıtsız kalındığı görünümü verilmesinin engellenmesi açısından kritik bir öneme sahiptir (*Deniz Yazıcı*, B. No: 2013/6359, 10/12/2014, § 96).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

92. Başvurucu, yukarıda belirtilen iddialarla (bkz. § 55-i) oğlunun ölüm olayı hakkında etkili bir soruşturma yürütülmediğini ileri sürmüştür.

93. Yaşanan bir ölüm olayının oluşumuna ilişkin delillerin değerlendirilmesi idari ve yargısal makamların ödevidir. Ancak Anayasa Mahkemesinin başvuru konusu olayın gelişim şeklini anlayabilmek ve başvurucunun oğlunun ölümünün “şüpheli” olduğuna dair iddialarının soruşturma makamları ve derece mahkemeleri tarafından karşılanıp karşılanmadığını nesnel bir şekilde değerlendirmek için olayın oluşum şeklini incelemesi gerekebilecektir.

94. Başvuru konusu olayda yürütülen soruşturma işlemlerine bakıldığında başvurucunun oğlu U.Ö.nün 20/3/2014 tarihinde A-15 No.lu odada asılı vaziyette bulunması olayı ile ilgili olarak İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından resen bir soruşturmanın başlatıldığı, olaydan haberdar edilen nöbetçi Cumhuriyet savcısının olay yerine intikal etmesi üzerine onun da hazır bulunmasıyla olay yeri incelemesinin yapıldığı, olay yerinin fotoğraflarının çekildiği ve krokisinin çizildiği, bu işlemler sonucunda ayrıntılı bir olay yeri inceleme raporunun hazırlandığı, ölüm olayının gerçekleştiği gün ölü muayenesi ve akabinde otopsi işlemlerinin gerçekleştirildiği, gerçekleştirilen otopsi işlemi neticesinde

hazırlanan raporda U.Ö.nün ölümünün ası sonucu meydana gelmiş olduğunun tespit edildiği, soruşturma kapsamında ayrıca, U.Ö.yü asılı vaziyette gören infaz ve koruma memurları ile Ceza İnfaz Kurumu birinci ve ikinci müdürünün Cumhuriyet savcısı tarafından ifadelerinin alındığı, U.Ö.nün kişilik yapısının ve sağlık durumunun nasıl olduğunun tespit edilebilmesi amacıyla çeşitli araştırmalar yapıldığı, Ceza İnfaz Kurumunun güvenlik kameraları kayıtlarının bilirkişi marifetiyle çözümü yapılarak incelendiği ve elde edilen delillerin değerlendirilmesi neticesinde U.Ö.nün kendi hayatına son vermek suretiyle intihar ettiği sonucuna varılarak şüpheliler hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiği ve anılan karara yapılan itirazın reddedildiği görülmektedir.

95. İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan araştırmalar dikkate alındığında U.Ö.nün üçüncü kişi ya da kişilerce öldürülüp öldürülmediğine ilişkin etkili bir ceza soruşturması yürütüldüğü anlaşılmakla birlikte söz konusu ölüm olayında ilgili kişilerin cezalandırılmasını gerektirecek nitelikte ağır bir ihmalin bulunup bulunmadığı hususunda kapsamlı bir araştırmanın yapılmadığı anlaşılmıştır. Başka bir anlatımla U.Ö.nün üçüncü kişi ya da kişilerin eylemi neticesinde öldürülüp öldürülmediği hususu etkili bir şekilde araştırılarak ortaya konmakla birlikte ölüm olayının cinayet iddiası dışındaki yönlerinin ortaya konulmadığı ve varsa sorumlu kişilerin belirlenebilmesine imkân tanıyan etkili bir soruşturmanın yürütülmediği anlaşılmıştır.

96. Başvuru formu ve ekleri bu kapsamda incelendiğinde kovuşturmaya yer olmadığına dair kararda gerekli tedavi işlemlerinin Ceza İnfaz Kurumu idaresi tarafından zamanında yapıldığı belirtilmiş ise de ilaçların temini hususunda yaşanan gecikme hakkında Savcılık tarafından herhangi bir değerlendirme yapılmadığı görülmektedir. Başvurucu kovuşturmaya yer olmadığına dair karara yaptığı itirazda özellikle bu hususa vurgu yapmasına rağmen itiraz mercii tarafından başvurusunun söz konusu itirazlarını karşılayacak bir açıklamada bulunulmadığı görülmektedir. Bu durum, soruşturma makamlarının olayı aydınlatma ve ceza hukuku bağlamında varsa sorumluları tespit etme isteğini sorgulanır hâle getirmektedir.

97. Soruşturma kapsamında ifadeleri alınan Ceza İnfaz Kurumu birinci müdürü ile ikinci müdürü, Ceza İnfaz Kurumunda bulunan tutuklu ve/veya hükümlülerin çoğunda pasif intihar eğiliminin bulunduğunu belirtmiş; bunun yanı sıra tıbben gözlem altında tutulması konusunda veya aktif intihar eğilimi bulunduğu yönünde raporu bulunmayan kişiler için özel bir uygulama yapılmadığını ifade etmişlerdir. Ölüm olayının gerçekleştiği Ceza İnfaz Kurumunda pasif intihar düşünceleri olan kişiler hakkında ek özel tedbirler alınmadığı görülmekle birlikte bu uygulamanın tıbben doğru olup olmadığı hususunda hiçbir araştırma yapılmamıştır. Oysa gerektiği takdirde pasif intihar eğiliminin ne anlam ifade ettiği ve bu tarz şikâyetleri bulunan Ceza İnfaz Kurumundaki kişiler hakkında hiçbir ek önlem alınmamasının doğru bir yaklaşım olup olmadığının araştırılarak bir sonuca varılması yaşam hakkının usule ilişkin yönü bakımından daha yerinde görünmektedir. Bu husus ile ilgili olarak ayrıca, Ceza İnfaz Kurumu idaresi tarafından tutuklu ve/veya hükümlülerin çoğunda pasif intihar eğiliminin bulunduğu belirtilmiş ise de bu kişilerin sayısının tam olarak kaç olduğunun ve bu kişilerin sayısının şüpheli olarak dinlenen kişilerin ifade ettiği kadar yüksek olup olmadığının tam olarak açıklığa kavuşturulmadığı da belirtilmelidir.

98. Savcılık, U.Ö.nün psikolojik durumunun tespiti ve intihar emaresi olarak değerlendirilebilecek davranışlar sergileyip sergilemediğinin ortaya konulması amacıyla U.Ö.nün oda arkadaşlarının ifadelerine başvurabilecekken bu kapsamda kimsenin ifadesini almamış ve şüpheli sıfatıyla dinlenen kişilerin beyanlarıyla yetinmiştir. Savcılık ayrıca U.Ö. ile birçok görüşme gerçekleştiren ve somut olayda kilit isim olan Ceza İnfaz Kurumu psikoloğunun beyanına da başvurmamıştır.

99. Soruşturmanın etkililiği konusunda bu bölümde yer verilen değerlendirmeler bir bütün hâlinde ele alındığında Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturmada ölüm olayının tüm yönlerinin ortaya konulmadığı, dolayısıyla somut olayda yürütülen soruşturmanın teoride olduğu gibi fiilen de hesap verilebilirliği sağlayamadığı kanaatine varılmıştır.

100. Son olarak etkili bir ceza soruşturması yürütülmediği yönündeki iddialar bakımından ihlal tespit edilmiş olması nedeniyle başvurunun özel koşulları çerçevesinde başvuru yollarının tüketilmediği sonucuna ulaşamadığı belirtilmelidir.

101. Açıklanan nedenlerle somut olayda yürütülen ceza soruşturmasında yaşam hakkının usule ilişkin boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

102. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvurusunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir..."

"(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

103. Başvurucu, yaşam hakkının ihlalinin tespiti ile etkili bir soruşturma yapılmasına karar verilmesi talebinde bulunmuştur. Başvurucu tazminat talebinde bulunmamıştır.

104. Somut olayda, yaşam hakkının hem maddi hem usule ilişkin yönünün ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

105. Yaşam hakkının usule ilişkin boyutunun ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmasında hukuki yarar bulunduğundan kararın bir örneğinin yeniden soruşturma yapılmak üzere İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

106. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206,10 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin başvurusuza ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının maddi yönünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usule ilişkin yönünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin yaşam hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmak üzere İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığına GÖNDERİLMESİNE,

Başvuru Numarası : 2014/18274

Karar Tarihi : 21/9/2017

D. 206,10 TL harç ve 1.800 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.006,10 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 21/9/2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Recai AKYEL